

**IVANA
HAVRANOVÁ**

HNI EZDO

MARENČIN PT

HNIEZDO

Ivana Havranová

Hniezdo

MARENČIN PT

© Ivana Havranová, 2023

© Marečin PT, spol. s r. o., 2023

Jelenia 6, 811 05 Bratislava, Slovakia

www.marecin.sk marecin@marecin.sk

Cover & layout © Marečin Media, s. r. o.

991. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-1082-5 (viaz.)

ISBN 978-80-569-1083-2 (ePDF)

ISBN 978-80-569-1084-9 (ePub)

1.

Tepláky červenej farby, zospodu teplé, mala radšej ako tie sivé. Hoci mali čiernu potlač a sem-tam z nich vykukol nejaký listnáč, červené sa jej videli veselšie. Napokon, kto by o takej farbe aj pochyboval! Je najveselšia zo všetkých!

Z kúpeľne vyšla trochu sviežejšia, hlava sa pomaly dostávala do bežných, denných koľají. Hoci... Celkom pohromade bude až po prvej silnej káve. Deň Otílie sa začínal v kúpeľni. Možno. Pretože to tiež nie je celkom pravda. Najskôr sedela predsa na toalete. Bielej, s dlhonoými pavúkmi v kútoch, až potom odkráčala do miestnosti s umývadlom a vaňou. Tak málokedy sa kúpavala, že na posledné č'apotanie sa v bublinkovej vani celkom zabudla. Z detstva si však pamätala vecičku, ktorá ju mákala vždy, keď sa mala strčiť do akejkoľvek vody. Neveľká miestnosť kúpeľne nevykúrená, studená ani snehuliak na námestí, vaňa nalepená na stenu, nad ňou večne otvorený oblok a voda teplá, pripravená prijať detské telo. Nuž... Drhnutie špongiou dlho netrvalo, začala nohami, prešla na telo a ruky, ešte pretrela tvár so zavretými očami, avšak potom... To vychádzanie z príjemného mokrého prostredia dievčatko rado nemalo. Dlho sa balila do tepla vody

a nie a nie z nej vyjsť. Nešťastný otec niekedy stál nad malou slečnou, modrými, prenikavými očami pozeral na dcéru a rečami prísnyimi i prosiacimi sa snažil, ako vládal. Voda chladla, steny z nej vysávali teplo, detská pokožka sa šúverila, akoby patrila starene. Myslela na to vždy, keď stála nad umývadlom a dôsledne, kúsok po kúsok sa umývala rukavicou z froté. Sprchu neznášala, jej pichľavé kvapky chcela strčiť do krhly a popolievať záhradu, vaňa prinášala spomienky na detstvo, a tie ju zraňovali. Cítila ľadový dych obloka, nevyhriaty dotyk stien... Určite však nebola na svete sama. Ľudia ale pravdu nepovedia. Pred inými sa robia, že večer a ráno zmývajú zo svojich tiel všetky nánosy života, že sú ukrutne hygienicky založení, no neverila im. Napokon, na niektorých to videla, pri iných aj cítila. Zapáchali starinou, naftalínom, hnedými škvrkami nečistoty na koži. Nebolo rozdielu medzi človekom a handrou. Starším človekom a staršou handrou. Poznala však aj takých, ktorých bola radosť stretnúť. Akoby vôkol Otílie prešla voňavá záhrada.

Ženu po šesťdesiatke často bolievala hlava. Nijaká výnimočnosť, hlava patrí medzi orgány, ktoré bolievajú ľudí najviac. Vlastne, ona jediná otravovala život najčastejšie. Stála v kúpeľni pred nevelkým zrkadlom, jemne zafŕkaným manželovým holením, pozerala do vlastnej tváre, nevedela pochopiť, ako sa mohla tak veľmi zmeniť. Nestťažovala sa, vrások nemala ktoviekoľko! Avšak pod očami a okolo úst – tie nedokázal

ukryť ani mejkap. Bielka očí vyzdobili tenké, červené žilky, nečudovala sa. Vždy pozerala do nejakých strojov, prístrojov, počítačov... Oči mala vari najvyčerpanejšie. V noci sa často zobúdza na to, ako rezali sťa píla poleno. Najmä ak si zabudla do nich nakvapkať utišujúci mok. Vydrhla si zuby, tie spodné už vlastné nemala. Silu a zdravie z nich vyťahali tehotenstvá. Takže zuby na mieru dorobili šikovní zubní technici. Hrýzli dobre, i keď sa z času na čas pri tvrdom či väčšom kuse jedla pohli, posunuli, no vyzerali ešte lepšie. Na tvár našpliechala teplú vodu, vydrhla ju tvrdým uterákom a nedbala na reči odborníkov, že pokožku môže takto zničiť, ešte viac zvýrazniť vrásky, poškriabať pleť. Potom celé telo natrela pleťovým mliekom s medom, no natierala šetrne. Hoci nikdy nekupovala drahú kozmetiku, pri mlieku bola ešte šetrnejšia. V drogérii čupelo dole, v poslednej najspodnejšej polici celkom pri zemi a našla ho práve tak, že sa pozrela rovno tam. Vedela, že lacný tovar ukladajú mimo dosahu očí. Aby ľudia kupovali najmä drahé výrobky. Nepreháňala to so starostlivosťou o telo. To určite nie. Avšak človek niečo urobiť musel. A zvlášť, ak mal suchú kožu po ockovi. Tomu nepomáhala ani doma škvarená bravčová masť. Na nohách mal z kože naukladané mapy neexistujúcich krajín, lúpali sa po malých kúskoch a spod nich už vyrastala nová pokožka. Pripravená rýchlo zostarnúť, uschnúť a lúpať sa.

Pozrela na dobre tesniace kúpeľňové okienko, hnedé

zárubne hostili mierumilovných pavúčikov. Narátala troch. Spúšťali nad vaňu jemné pavučiny, nazdala sa, že majú výrobné družstvo a čo nevidieť vypletú z nití pavúčie šaty. Neohrozovala ich životy. Miesta v dome bolo dosť, nech sa v ňom cítia dobre všetky živé bytosti, vravievala deťom, keď ju kritizovali za lásku k hávedi, ktorú nemal nikto rád. Po ceste sa hlučne kízalo smetiarske auto rovnako ako každú stredu. Vyspevovalo ako opitý chlap v krčme, obrovské brucho plné smetí sa natriasalo ani v posilňovni. Oranžová karoséria svietila a auto si všimol každý človečik. Otília iba počula a videla v predstavách. Tvár dokončila krémom v obale plnom kvetov, nikdy nekupovala patlanice testované na zvieratách. Videla dosť tragických obrázkov nešťastných opíc, psov, zajacov na to, aby vedela, že také výrobky spôsobujú bezbranným bytostiam obrovskú bolesť. Natiahla na seba čierne nohavičky, nohy ešte nepoznačila celulitída. Teda... trochu, jemne áno, avšak oproti iným ženám, ba i oveľa mladším, bola na tom dobre. Telo zakrylo čierne tielko, tričko s dlhými rukávmi a mikina. S obrázkom a kapučňou. Mikiny mala rada. Cítila sa v nich taká, akú mala dušu. Trochu bláznivo, veselo, plná túžby po ustavičnom dobrodružstve. Tepláky ako Červená čiapočka siahali po členky, ponožky vytiahla vyššie. Vo februári hreje slnko iba naoko, falošne sa usmieva na ľudí, vyvoláva v nich pocit radosti z odchádzajúcej zimy. Otília sa narodila ako osôbka šporovlivá, radiátor hrial ani nie na jednu

tretinu. Skôr než vyšla z kúpeľne, otvorila malý oblok, nech sa z nej vyparí para. Cítila, ako na ňu malými očami zazerajú pavúky. Tmolili sa vôkol obločných rámov, opriadali ich jemnými niťami. A chlad zvonku im radosť nerobil. Kuchynský sporák stál rovno oproti kúpeľňovým dverám, nuž kým pripravila raňajkovú kávu, prešla sotva tri kroky. Kanvica plná vody hnaná elektrinou kvílila, hučala, až z postele vydurila Olivera. Kuchyňou rázne prešiel, sadol si za stôl a Otília počula: Urobíš mi, prosím ťa, kávu?

Ráno čo ráno to isté. Na zbláznenie. Už večer presne vedela, čo sa v dome, ktorý obývali títo dvaja starí manželia, udeje, keď sa zobudia.

Vybrala z bielej skrinky s kvetinkovou úchytkou dve kávové šálky, nasypala do nich po dvoch lyžičkách voňavej mletej kávy z Brazílie a čakala, kým sa uvarí voda. S raňajkami nemala veľa práce. Káva, akýkoľvek koláč, Oliver ho zajedal jogurtom. Nemal by, toľko mliečnej dobroty škodí prostate, povedali mužovi lekári, no ne dbal. Na raňajky jednoducho jogurt musel byť! Myslela na svoje dcéry. Myslela na rodinu, na časy, keď ešte pripravovala na ranný stôl vajíčkové chleby, nakrájané paradajky, papriky, redľkovky, keď v strede musel stáť džbán so stopercentným džúsom. Nevedela čo skôr. Napokon... Pred ôsmou musela ešte aj vypadnúť z domu. Zatvorila oči... Videla svoju staršiu. Ustavične vláčila na hrudi dieťa, čičíkala ho, chrbát mladej ženy sa ohýbal viac a viac, až napokon z profilu vyzerala,

akoby žene pomaly rástol hrb. Krásna, láskyplná, sub-
tílňa Žana.

Tá druhá deti nechcela. A nechcela ani svadbu. Raz priviedla jedného partnera, o dva-tri mesiace ďalšieho... Otília všetkých ani nepoznala. Ak sa dcére niečo na chlapovi nepáčilo, musel odísť. Áno, on! Každého vždy najskôr nasťahovala do vlastného bytu, aby sa tak často nemusela baliť, opúšťať interiér, ktorý mala rada. Matka milovala jej slobodomyselnosť. Nikdy nemala odvahu na život, aký si vybrala Didy. Nestarala sa o názory iných, robila špičkovu svoju prácu a žila pestro, možno i nákladne. Rodičia sa nestarali. No obaja boli ustavične v strehu, keby potrebovala pomoc, keby niečo pobabrala. Vždy im mohla do rúk vložiť Čierneho Petra.

Nechceš ísť so mnou na Tahiti? prišla jedného dňa a spýtala sa, akoby to bolo zájsť do Hornej Marikovej na predĺžený víkend. Tam, do toho slávneho penziónu pod vlekom.

Prečo ja?

No lebo ten chlapík, čo s ním teraz som, má nejaké pracovné povinnosti. A sama...

Na ako dlho?

Desať dní, odvetila cez plece a Otília si všimla dcérino vychudnuté telo. Odkedy odišla z domu, nikdy ju poriadne nevidela jesť. Len tak zobkala. Tu kúsok rajčiny, tam kocku syra, banán...

Nie, nepôjdem, Did. Dom by zostal celkom opustený.

Akože? Veď je tu ocko a jazvečík! odvetila začudovane.

No vidíš. Ešte aj ocko a jazvečík by zostali opustení, doložila Otília a už sa k tomu nevracala. No takýmto nevďačným postojom prekazila Didy atraktívnu dovolenku. Nešla a chlapa, čo musel pracovať, z domu vyhodila. Vraj na ňu nemá čas.

Konečne si sadla oproti Oliverovi a nohy pod stolom, často sužované kŕčmi a bolesťami, vystrela tak ďaleko, ako sa len dalo. Najmä noci prežívala ťažko. Hnáty jej vykrúcalo od členkov postupne po kolená, cítila každý jeden sval a bolesť to bola teda nekonečná.

Ako si sa vyspala? počula mužov hlas. No na svoju ženu nepozrel. Oči upieral na oblok, aby zahundral: Zase pomalované tabule. Ten mráz asi nepominie nikdy.

Veď normálne, ďakujem. A ty?

Tvárila sa akoby nič.

Dalo sa, odvetil a už sa sústredil na raňajky. Mal jedlo rád. Predtým, keď boli deti doma, si mužovu lásku k žvancu nikdy nevšimla. Jedol s chuťou, no vždy rýchlo. Odkedy zostarli a zostali sami, musela hlásiť, čo na nasledujúci deň uvarí. Potreboval sa tešiť. Rozumela mu. Človek, čo sa celý život musel obracať v práci aj v rodine, má odrazu iba polovyplnený program a nevie, ako nájsť v živote náhradné radosti, nuž sa upne na jedlo. Mali priateľa, ktorý v mladosti ani nevedel, kde sú obchody s potravinami. Keď mu však zosiveli vlasy

a umrela manželka, pustil sa do vyváraania a pečenia tak naliehavo, až umrel na obezitu.

A čo by si chcel?

Parené buchty? Ale ak je to veľa roboty, nemusíš, dodal vzápätí pre formu, lebo Otília vedela, že na obed chce prosto buchty a koniec debaty. Obdivovala však jeho celoživotnú slušnosť, zdvorilosť... Neprešlo ho to v nijakom veku. Nikdy nestretla človeka s takým množstvom slovných vývrtiek, ako dokázal vymyslieť Oliver na zastretie svojich chútok.

Dobre! Urobím buchty, usmiala sa a uvedomujúc si, že nie je nalíčená, sa zháčila. Ak zostávala doma, väčšinou sa nikdy nemejkapovala. Daňou bolo potom znížené sebavedomie. Nevýrazná tvár, oči, hoc i po otcovi jasné, nebové, zďaleka nevynikali ako potom dotvorené hnedými linkami. Radšej sklopila viečka a odpila si z kávy. Oliver ukončil prvé denné jedlo skôr, než sa ospravedlnil a vstal od stola. Počula, ako vyšiel na dvor, ako kráčal do svojej pracovne a potom stíchol. Fungovali v jednom dome, obývali jeden priestor, no životy si museli odžiť každý sám. On, zahrabaný v knihách, vo svojich myšlienkach, ona, tancujúca okolo sporáka a potom zase s portvišom a lopatkou po celom dome. Až pred večerom si spolu sadli na gauč, aby si pozreli nejaké obrázky v televízore. Nepatrili však k ľuďom sledujúcim seriály, takže debna im zo života ktoviekoľko neodkrajovala. Sem-tam nejaký dokument, správy, Otília sa dokázala pozeráť aj na staré videoklipy.

A to ťa naozaj baví? Také stariny... komentoval manžel. Prečo to chceš vidieť? spytoval sa nechápajúc Oliver. Z obrazovky naňho pozerali už dávno mŕtve umelkyne, umelci... Nepovzbudzovalo to jeho náladu.

To je ľahké, Oli. Keď táto hudba frčala, nemali sme televízor. Čo si nepamätáš? Jednoizbový byt a horko ťažko rádio? Pre mňa sú to teraz celkom nové vecičky, láska, trpezlivo odvetila aj po stý raz a usmiala sa. Zabúdaj aj to, čo mu povedala včera.

Raňajky boli vlastne začiatok pracovného dňa.

Ich príprava, spratúvanie prázdneho riadu zo stola, umývanie, aby v kuchyni nezostal neporiadok... Otíliu naštartovali. Nie, že by nebol aj iný spôsob, no raňajšie jedenie v nej vzbudzovalo istotu, ritualitu domova. Až potom sa púšťala do prežitia ďalších hodín každého bežného dňa.

Zazvonil telefón, ozvala sa Didy.

Mami, ahoj. Varíš dnes?

Ahoj, bábika. Pravdaže varím. Veď každý deň, čo nevieš? Nechápala, čo sa dcéra spytuje.

Viem, ale pre istotu sa pýtam. A môžem prísť okolo obeda domov? By som sa s vami naobedovala... počula z druhej strany Otília a zostala prekvapená.

Budeme sa tešiť! A na čo by si mala chuť? Lebo dnes som chcela robiť parené buchty! Ak si však čakala rezne... Nie každý deň je nedeľa.

No super! Tie som už nemala, ani nepamätám. A s marhuľovým kompótom, že?